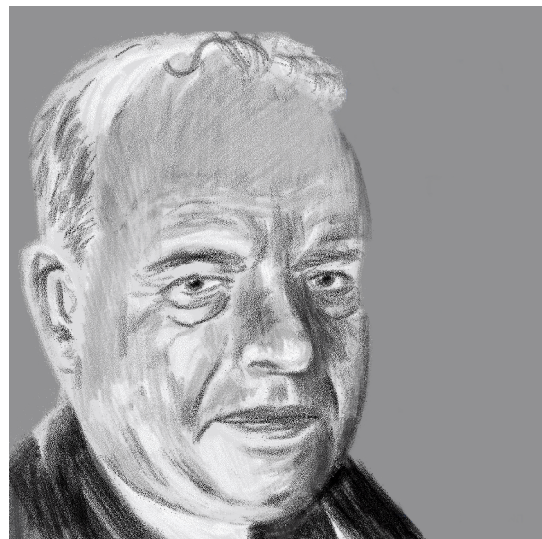

ספרים חדשים מבית ההוצאה לאור

ביאליק ובן־יהודה – מחלוקת בין מחדשים

• **עת האסף** – הכרך "מילים ומילונאות" פותח את "עת האסף", אסופת מאמריו של פרופ' זאב בן-חיים, גדול חוקרי העברית שפעלו בארץ ישראל בזמן החדש. המאמרים המכונסים בכרך זה מוצגים בשני מדורים: מאמרים על משמעויותיהן וגיזרון של מילים עבריות וארמיות; מאמרים ורשימות על מילונאות, ובייחוד דברים על מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית, שבן-חיים היה יוזמו, מקימו ומעצב דמותו.

לרכישת הספר במחיר מבצע

• **עיונים בלשניים ופילולוגיים בחקר העברית והארמית** – הספר מכנס מאמרים של אליצור א' בראשר סיגל בחקר העברית והארמית לתקופותיהן וללהגיהן.

לרכישת הספר במחיר מבצע

לציון יום השנה למותו של המשורר הלאומי אנו מביאים את הרצאתו של שמואל אבנרי, מנהל הארכיון והמחקר בבית ביאליק – הדברים נישאו ביום העברית תש"ף במתחם ביאליק.

"ביאליק חלק על דרכו של בן-יהודה וייחס לו להיטות יתר לחדש מילים בלא לנצל די את העושר הלשוני הצפון במקורות ההיסטוריים של השפה העברית. ביאליק ראה פסול בהעשרה מואצת ובלתי מבוקרת של הלשון, בתהליך שדימה לבית חרושת של מילים מיותרות, ואת בן-יהודה תפס כ"משחית" אשר "קעקע את בירת הלשון, ועשה בה פרצות לכל מיני שדים ומלאכי חבלה". מכאן גם הסתייגותו של המשורר מעיתוניו של בן-יהודה, משופעי החידושים הזרים, אשר בהם ראה "מוקצה מחמת מיאוס".

לקריאת ההרצאה מתוך גיליון אקדם 66

"תקציב המדינה לשנה זו הוא בערך כארבע מאות מיליארד שקלים".

ניסוחים דוגמת זה רווחים בציבור ואפילו נקרים פה ושם בכלי התקשורת, ואולם הם אינם תקינים. המילה **בערך** והמילית כ־ שוות במשמען בהקשר זה לציון קירוב או אומדן, אך הבאתן זו לצד זו היא כפילות שאין לה יסוד.

לפי זה הניסוח התקין הוא – 'תקציב המדינה לשנה זו הוא כארבע מאות מיליארד שקלים' או 'תקציב המדינה לשנה זו הוא בערך ארבע מאות מיליארד שקלים'.

להרחבה בתשובה חדשה באתר

בְּרָזֶנֶט הוא בד חזק ואטום למים המשמש כיסוי וציפוי (באנגלית: tarpaulin). החלופה העברית שנקבעה תמורתו היא **אברזין**.

המילה **אברזין** מופיעה בארמית של התלמוד הבבלי במשמעות 'כיסוי' (לאוכף למשל): "מעיקרא משכא, השתא **אברזין**" (בבא קמא 10 ע"ב), כלומר: מתחילה (נקרא) 'עור', עתה (נקרא) 'כיסוי'. כידוע התלמוד הבבלי לא הגיע לידינו בנוסח מנוקד, ולמילה הוצעו ניקודים שונים **אַבְרָזִין**, **אַבְרָזִין** או **אברזין**.

אל הארמית הבבלית הגיעה המילה 'אברזין' מן הפרסית – abarzēn – המורכבת משני יסודות: abar 'מעל'; zēn 'אוכף'.

עוד על המילה ומהיכן הגיע ללשוננו הברזנט

טופס דיווח על מפגע לשוני

ליכנס
ק"ל
רח"ב
רמ"ג

מזהות המפגע: ☐ שגיאת כתיב ☐ שגיאת לשון ☐ ליקוט ☐ החזק ☐ איגוס חלשון

הרעם קלוקל ☐ הצעת לשון עברי ☐ הצעת להרעם מנהג לענין לעברית

זאנר המפגע:

הצעת לוקלוק:

המדרגות:

כתובת:

תאריך:

מפגע לשוני: כל עזרה, קלוקל או פגיעה בלשון העברית ברשות הרבים: בדיבור, בתרגום, בכתיב, בכתיב, בלע"ז, בעתונים, ברדיו, בטלוויזיה, בשילוט, בטפסים רשמיים של מוסדות שלטון, מוסדות ציבור, מפעלים, עסקים, שדרות לעיבוד רב, של מוסדות שלטון, מוסדות ציבור, מפעלים, עסקים, שדרות לעיבוד רב.

כשמות רבים בתנ"ך גם **אביגיל** הוא שם מורכב שאחד מרכיביו הוא כינוי לאל – במקרה הזה 'אבי'.

הרכיב השני ג'ל עשוי להתפרש בכמה מובנים. יש מי שסבר שזהו שם עצם מן השורש ג"ל במשקל פִּיל (כמו בֵּית וּלְיָל). אחרים שיערו כי הרכיב ג'ל הוא צורת בינוני נדירה בבניין קל במובן 'שִׁמַּח', ולפי זה פירוש השם הוא: 'האל גל, שִׁמַּח (בהולדת הבת)'.

כיוון אחר הציע מי שטען שהרכיב ג'ל הוא צורת בינוני בבניין קל מן השורש גא"ל, מעין "גאיל" שנשמטה ממנה האל"ף, ולפי זה פירוש השם הוא 'האל גואל'.

להרחבה בפרסום החדש במדור שמות ומשמעויות

בארכיון שלנו מצאנו את הטופס הנראה כאן. אף שעברו בסך הכול כמה עשורים מפרסומו, נראה כי הוא שיין למציאות אחרת: **"טופס דיווח על מפגע לשוני"**.

הציבור נקרא לדווח על "כל עוות, קלוקל או פגיעה בלשון העברית ברשות הרבים: בדיבור, בתרגום, בכתיב, בכתיב, בלע"ז, בעתונים, ברדיו, בטלוויזיה, בשילוט, בטפסים רשמיים של מוסדות שלטון, מוסדות ציבור, מפעלים, עסקים, שירותים לציבור וכו'".

המודעה פורסמה ככל הנראה באחד העיתונים בסוף שנות השבעים של המאה העשרים, וחתומה עליה "קרן הלשון העברית" – קל"ע בקיצור. את הקרן יסד משה (אטינגר) אָטֶר, והיא שמה לה למטרה לבער את הלעז מן השיח הציבורי, לחזק את מעמדה ואת נוכחותה של השפה העברית, לעדכן אותה, להעשירה ולהנחיל אותה לחוגים רחבים.

לעיון במסמך ולהרחבה על פעילותה של קרן הלשון העברית

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

להתראות באיגרת הבאה!

